

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem JUDr. Davidem Kryskou ve věci

žalobkyň: a) A. O. A., narozena X
b) A. C. A., narozena X
c) A. A. o. G. A., narozena X

všechny státní příslušnice Nigerijské federativní republiky
všechny t. č. Pobytové středisko Bělá-Jezová, Jezová 1501, Bělá pod Bezdězem
všechny zastoupeny Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s., IČO: 45768676
sídlem Poděbradská 173/5, Vysočany, Praha 9

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 936/3, Holešovice, Praha 7

o **žalobě proti rozhodnutí** žalovaného ze dne 26. 3. 2024, č. j. OAM-528/ZA-ZA11-K03-R2-2023,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 3. 2024, č. j. OAM-528/ZA-ZA11-K03-R2-2023, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci a podstatný obsah napadeného rozhodnutí

1. Žalobkyně se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) domáhají zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný rozhodl, že se žalobkyním neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023 (dále jen „zákon o azylu“).
2. Žalobkyně podaly žádost o mezinárodní ochranu dne 25. 4. 2023. Žalovaný v úvodu napadeného rozhodnutí shrnul, že důvodem žádosti o mezinárodní ochranu je snaha vyhnout se provedení obrázky u žalobkyň b) a c) a přání, aby jejich žádost nebyla opět posuzována ve Španělsku a žalobkyně b) a c) mohly pokračovat ve školní docházce v ČR.
3. Vydaní napadeného rozhodnutí předcházelo rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 6. 2023, č. j. OAM-528/ZA-ZA11-D02-2023, kterým rozhodl o zastavení řízení o žádosti žalobkyň podle § 25 písm. i) zákona o azylu a zároveň rozhodl, že státem příslušným pro posouzení jejich žádosti je Španělské království. Toto rozhodnutí zrušil zdejší soud rozsudkem ze dne 31. 8. 2023, č. j. 45 Az 5/2023-47. Žalovaný se pak rozhodl převzít odpovědnost za posouzení žádosti žalobkyň o mezinárodní ochranu.
4. Při posuzování žádosti žalovaný vycházel z výpovědí žalobkyně a), z jí doložených podkladů a informací o zemi původu, které shromáždil v průběhu řízení. Z předložených důkazů považoval pro posouzení žádosti za relevantní Zprávu o policejním vyšetřování ze dne 10. 3. 2023, která popisuje zjištění policie země původu ohledně nezákonného vniknutí příbuzných manžela žalobkyně a) do jejich bytu dne 6. 3. 2023, ničení vybavení a napadení manžela, vše za účelem provedení obrázky dcery v souladu s rodinnou tradicí. V závěru policejní zpráva uvádí, že případ bude dále šetřen, aby byli zadrženi pachatelé, a že žalobkyně a) byla pro případ opakování incidentu poučena, včetně možnosti zavolat konkrétního důstojníka nebo tísňovou linku. Žalovaný policejní zprávu posoudil jako důkaz, že nelegální jednání (vyhrožování, nezákonné vniknutí do bytu, jeho ničení či fyzické napadení) jsou v zemi původu brána vážně, vyšetřována a jsou činěna opatření k jejich zamezení a pohnání pachatelů k odpovědnosti. Ostatní důkazy (rodné listy, oddací list, vysvědčení ze školy) potvrzují výpověď žalobkyně a), o níž žalovaný nemá pochyby.
5. Žalovaný posuzoval, zda lze žalobkyni a) považovat za zranitelnou osobu podle § 2 písm. i) zákona o azylu (rodina s nezletilým dítětem). Žalobkyně a) se nicméně za takovou osobu neoznačila, je dospělá a plně svéprávná, není osamělou ženou – je vdaná, manžel pobývá v zemi původu a zařídil víza a potřebné doklady pro cestu. Pomáhá jim i strýc dlouhodobě žijící v ČR. Neuvedla, že by byla obětí obchodování s lidmi nebo souvisejícího trestného činu ani že by uplatňovala nějaké zvláštní potřeby, postupy či asistenci správního orgánu. Žalobkyně proto nelze považovat za zranitelné osoby.
6. Žalovaný mimo jiné nedospěl k závěru, že by žalobkyně mohly v zemi původu pociťovat odůvodněnou obavu z pronásledování z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu nebo že by jim takové pronásledování hrozilo, protože „o takových skutečnostech svého odchodu z vlasti, či obavě při svém návratu, nehovořila“. Žalobkyně a) sice uvedla, že důvodem odjezdu (který byl ale již déle plánován jako oslava výročí svatby) byla snaha vyhnout se provedení obrázky u žalobkyň b) a c), za což měla žalobkyně a) čelit vyhrožování smrtí ze

strany příbuzných manžela. Popsané jednání jim už ale v době odjezdu ze země původu reálně nehrozilo. Bydliště opustily až měsíc po popsáném incidentu.

7. Žalovaný zrekapituloval výpověď žalobkyně a), která v době sňatku o provádění obřízky nic nevěděla, ale v manželově rodině se prováděla do 18 let věku dívky. Poprvé s tím manželovi příbuzní přišli před třemi lety, ale žalobkyně a) to odmítla a měla za to, že tím to skončilo. Navíc „byl covid“ a nedalo se cestovat. Na protest nechodila na rodinná setkání. Nechce, aby její děti prošly takovým utrpením. Než začali příbuzní vyhrožovat smrtí, manžel nic nebral vážně. Když přišli letos (v roce 2023 – pozn. soudu) v březnu, rozhodla se, že musí něco udělat. Zavolala strýci do Brna a vysvětlila mu situaci s tím, že musí rychle přijet a potřebují pomoc.
8. Žalovaný si obstaral informace o provádění obřízky v zemi původu. Informace Finské imigrační služby z května 2023 uvádí, že zákon *Violence against Persons Prohibition Act 2015* (dále jen „zákon VAPP“) nebo jemu odpovídající zákon platí v současnosti prakticky ve všech státech země původu. Tento zákon zakazuje ženskou obřízku pod trestem do 4 let vězení a pokutou do 200 000 nigerijských nair. Stanoví tresty pro osoby, které ženskou obřízku provádějí, napomáhají jí nebo k tomu povzbuzují. Informace o četnosti obřízky se liší. Podle průzkumu *Nigeria Multiple Indicator Cluster Survey* ze srpna 2022 je obřezáno 15 % žen ve věku 15-49 let a 29 % žen ve věku 45-49 let – u mladších věkových skupin tedy podíl klesá. Podání trestního oznámení lze v zemi původu učinit osobně na policii nebo písemně s pomocí advokáta. Informace Norského centra informací o zemích původu (LANDINFO) ze srpna 2023 uvádí, že nejsou k dispozici žádné reprezentativní průzkumy o rozšíření obřízky, ale podle některých průzkumů dochází v posledních deseti letech k setrvalému poklesu. Obřízka se zpravidla provádí před dovršením pátého roku věku. Podle výzkumu MICS z roku 2021 se obřízka týkala pouze 8,2 % dívek ve věku 0 až 14 let oproti 15,1 % žen ve věku 15 až 49 let. Nigérie je přesto jednou ze zemí, kde k obřízce dochází nejčastěji na světě – podle odhadu z roku 2018 bylo obřezáno asi 20 milionů žen, což je nejvíce po Etiopii a Egyptě. Obřízka je ospravedlňována etnickými nebo klanovými obyčejí. Žádná z etnických skupin neprovádí obřízku plošně. Ke skupinám, které ji provádí nejčastěji, patří Jorubové. Náboženství hraje malou roli. Donucování není v poslední době rozšířené. Je spíše věcí minulosti. Dospělé ženy, které si obřízku nepřejí, nelze donutit. Ženy, které se obřízce chtějí vyhnout, obvykle zkouší odjet z místa bydliště a usadit se jinde u rodiny nebo přátel. Na lokální úrovni existuje mnoho organizací, které se věnují osvětě a pomoci ženám, odhad jejich kapacity je ale obtížný.
9. Žalovaný uvedl, že z výpovědi žalobkyně a) je zřejmé, že žalobkyně b) a c) nikdy přímo ohroženy obřízkou nebyly. Šlo o vyhrožování a nepřipustný nátlak k této nelegální praxi. Písemné výhrůžky žalobkyně a) bez následků odmítla. Manželovi příbuzní se žalobkyněmi nežijí v jedné domácnosti ani v jednom státě. Reálné ohrožení tedy bylo minimální. S provedením obřízky nesouhlasí žalobkyně a), její manžel a nepožaduje ji ani komunita, v níž žijí. Sousedé jim naopak pomohli zvládnout napadení příbuznými. Žalovaný tedy dospěl k závěru, že žalobkyním provedení obřízky nehrozilo, ale jejich rodina byla terčem kriminálního jednání ze strany soukromých osob. Tento závěr potvrzuje i ojedinělý útok příbuzných dne 6. 3. 2023. V policejní zprávě se o přímém ohrožení žalobkyň b) a c) nehovoří. Žalovaný zdůraznil, že žalobkyně a) incident oznámila na policii, která ho, na poměry země původu nadstandardně, vyšetřuje. Žalobkyně pak na místě incidentu zřejmě několik týdnů pobývaly a neměly další potíže. Vzhledem k tomu, že provádění obřízky je v zemi původu zákonem zakázáno, lze mít za prokázané, že země

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

původu takové jednání netoleruje. Žalovaný tedy dospěl k závěru, že nesouhlasí-li rodiče a nenutí-li k tomu komunita, je provedení obřízky vyloučené. Nátlaku příbuzných se lze bránit za pomoci orgánů země původu. To potvrzuje i skutečnost, že v zemi původu pobývá manžel a syn žalobkyně a), aniž by měli jakékoliv další problémy. Azyl podle § 12 písm. b) proto žalovaný žalobkyním neudělil.

10. Žalovaný se dále zabýval důvody pro udělení doplňkové ochrany. Žalobkyním v případě návratu nehrozí uložení nebo vykonání trestu smrti. K hrozbě mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení, úvodem obecně shrnul, že nestačí pouhá možnost takového zacházení a že toto zacházení musí dosáhnout mimořádné intenzity. Tak tomu v tomto případě není. Žalobkyně a) se vyhrožování příbuzných několik let úspěšně bránila jen odmítnutím obřízky. Příbuzní pocházejí „ze zcela jiného státu“, než kde žije rodina žalobkyně, a napadení bylo zcela ojedinělé. Ženská obřízka je v zemi původu zakázána, trestná a tato praktika je na ústupu. Nesouhlasí-li rodiče a není-li nátlak komunity, je vyloučená. Z výpovědi žalobkyně a) je zřejmé, že orgány země původu vyhrožování a nátlak netolerují, jejich pomoc je reálná a efektivní a lze se na ni v budoucnu spolehnout. Policie případ žalobkyně a) vyšetřovala a po pachatelích pátrá „i v jejich státě trvalého bydliště, přesto, že je velmi vzdáleno od státu Lagos“. Žalobkyně se mohou dovolat pomoci státu nebo se obrátit na nevládní organizace. V případě návratu jim tedy nehrozí přímé a bezprostřední nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu.

Obsah žaloby

11. Žalobkyně namítají, že žalovaný porušil § 3, § 68 odst. 3, § 50 odst. 4 a § 50 odst. 2 a 3 (ve spojení s § 23c zákona o azylu) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) a § 12 a 14a odst. 1 zákona o azylu. Žalobkyně opustily zemi původu, protože čelily vyhrožování ze strany rodiny, která chtěla dcery donutit k obřízce, protože tento rituál považuje za důležitou tradici. Tlak rodina vystupňovala natolik, že došlo ke vloupání do jejich domova, ničení majetku a vyhrožování smrtí. V reakci na tyto události žalobkyně odcestovaly do ČR. Důvodem jsou obavy z porušení jejich práv plynoucích z nebezpečí donucení k podstoupení obřízky. Žalobkyně splňují podmínky pro udělení azylu z důvodu pronásledování na základě pohlaví i doplňkové ochrany, protože žalobkyně b) a c) mohou být vystaveny riziku vážné újmy ve formě mučení. Napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.
12. Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) i Výbor pro lidská práva OSN označují ženskou obřízku za zacházení nelidské či ponižující a její provedení je porušením čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.; dále jen „Úmluva“). Provedení obřízky může porušovat i právo na život, neboť ženy jsou často vystaveny zdravotním komplikacím souvisejícím se zákrokem, který bývá prováděn v nehygienických podmínkách lidmi bez zdravotnického vzdělání. Je také porušením práva na osobní integritu. Podstatné je, že žalobkyně pocházejí ze státu Lagos a hlásí se k etniku Joruba. Právě Lagos je jedním ze států, kde jsou ženy této praktice nejvíce vystaveny, a jsou to také příslušnice mimo jiné etnické skupiny Joruba, které jsou tradicí k podstoupení obřízky nuceny nejčastěji. Žalovaný tyto informace v napadeném rozhodnutí uvádí, ale dochází k nesprávnému závěru. Odvolává se na zákon proti ženské obřízce a má za prokázané, že k ní nedochází, že stát toto jednání netoleruje, ale kriminalizuje a že ženy v Lagosu jsou v bezpečí. Přestože je určité jednání zákonem zakázané, může jej stát nadále tolerovat, nebo se ho nemusí dařit účinně zastavit. Potom toto jednání nadále představuje pronásledování. Samotné přijetí zákona pro závěr o neopodstatněnosti žádosti nestačí. Žalovaný odkazuje Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

na počty obřezaných žen, které dokazují, že k tomuto zákroku stále dochází. Přestože je ženská obřízka trestná, byla k roku 2018 provedena u 19,2 % dívek ve věku 0 až 14 let. Podle článku organizace UNICEF, na nějž žalobkyně odkazují, počet těchto zákroků od roku 2013 dokonce opět vzrůstá. Argument žalovaného, že zákon je dostatečnou zárukou tedy neobstojí. Hrozba provedení obřízky stále trvá.

13. Žalobkyně splňují podmínky pro udělení azylu, protože mají odůvodněný strach z pronásledování kvůli genderové příslušnosti. Co představuje opodstatněné obavy z pronásledování závisí na konkrétních okolnostech každého individuálního případu. Ženská obřízka je jednou z forem násilí, které představují pronásledování. Žalobkyně b) a c) sice dosud nebyly vystaveny ponižujícímu a nelidskému zacházení ani nebylo zasaženo do jejich osobní integrity. Podle rozsudku velkého senátu ESLP ze dne 1. 6. 2010, stížnost č. 22978/05, *Gäffen proti Německu*, může i hrozba zacházením odporujícím čl. 3 Úmluvy, je-li dostatečně reálná a bezprostřední, toto ustanovení sama porušovat. Žalobkyně b) a c) jsou ve vlastní zemi, ve vlastní rodině vystaveny hrozbě porušení práva zaručeného čl. 3 Úmluvy. V rozsudku ze dne 27. 10. 2011, č. j. 6 Azs 22/2011-108, NSS konstatoval, že „za předpokladu, že obřízce je vystaveno 19 % žen v Nigérii, je naplněn také důkazní standard přiměřené pravděpodobnosti pro účely azylu či reálného nebezpečí pro účely doplňkové ochrany.“ Při hodnocení podmínek pro udělení azylu je třeba zkoumat, zda existují objektivní okolnosti či důvody, které podporují obavy z pronásledování. Žalovaný nepochybně věrohodnost výpovědi žalobkyně a), v nichž uvedla události motivované snahou rodiny donutit dcery k obřízce. Objektivně tedy existují okolnosti, které podporují subjektivní pocit ohrožení. Tato podmínka je tedy splněna. Argumentace žalovaného nižším počtem obřízek a nepravděpodobností provedení tohoto rituálního zákroku by obstála, pokud by v případě žalobkyň nedošlo k žádným událostem podporujícím jejich obavu. Ač tomuto zákroku čelí čím dál méně dívek, nelze upustit od zásady individualizace. Žalovaný tvrdí, že žalobkyně nehovořila o pronásledování z důvodu rasy, pohlaví apod. Ale právě to, že jsou ženy, staví žalobkyně do nebezpečné situace a je základem pronásledování. Původci pronásledování jsou rodinní příslušníci, jak bylo prokázáno při pohovoru se žalobkyní a). Není jasné, z čeho žalovaný vychází, jestliže tvrdí, že žalobkyně b) a c) nebyly přímo ohroženy obřízkou. Tlak, jemuž byly vystaveny, byl motivován právě provedením obřízky a stupňoval se. Přestože zpočátku bylo možné obřízku odmítnout, nátlak se vystupňoval natolik, že došlo k násilnému vniknutí do jejich obydlí. Tento důkaz rostoucího ohrožení nelze přehlížet. Toto pronásledování je důvodem k poskytnutí mezinárodní ochrany. Snaha matky chránit své dcery by měla být posuzována optikou nejlepšího zájmu dítěte a žalovaný by jí měl vyjít vstříc. Skutečnost, že manžel a syn žalobkyně a) zůstali v zemi původu a nečelí žádným problémům, jen potvrzuje genderové zabarvení hrozící újmy.
14. Žalobkyně jsou zranitelnými osobami. Žalovaný opačný závěr nelogicky odůvodňuje tím, že se žalobkyně za zranitelné osoby samy neoznačily, aniž by zkoumal, zda splňují zákonnou definici. Podle § 2 písm. i) zákona o azylu je zranitelnou osobou také rodič či rodina s nezletilým dítětem. Tato úprava má svůj původ v právu EU, kde se hovoří o osamělých rodičích s nezletilými dětmi. Žalovaný nesprávně zhodnotil situaci, neboť nevzal v potaz, že manžel žalobkyně a) s nimi nepobývá, o mezinárodní ochranu s nimi nežádá a k celé situaci se staví pasivně. Žalobkyně tedy spadají do kategorie osamělého rodiče s nezletilými dětmi. Zákon o azylu navíc za zranitelné osoby považuje celé rodiny s nezletilými dětmi. Žalobkyně tedy zranitelnými osobami nesporně jsou. S ohledem na to by mělo být vedeno řízení o mezinárodní ochraně. Na okraj lze poznamenat, že uvedená

směrnice výslovně uvádí ženy, které podstoupily obřízku, jako zranitelné osoby. Žalobkyně jimi sice nejsou, ale bylo by absurdní čekat, až se jimi stanou.

15. Žalobkyně splňují i podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, neboť jim hrozí újma podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, kam spadá ženská obřízka. Podle žalovaného poskytují orgány země původu žalobkyním dostatečnou ochranu. Formálně je ochrana garantována zákony, ale reálná situace je jiná, přestože v případě žalobek bezpečnostní složky zatím jednaly aktivně. Policie v zemi původu žalobek je obecně považována za nekompetentní, nedůvěryhodnou a zkorumpovanou. Často překračuje své pravomoci a dochází k vykonstruovaným trestním stíháním nevinných osob za účelem obohacení policistů či soudců. Rozhodování v trestních věcech je často nahodilé a nedůsledné, stejně tak činnost policie při vyšetřování. Tyto informace potvrzuje také zpráva Freedom House *Freedom in the World 2024 – Nigeria*. Lze tedy tvrdit, že dosavadní správný postup nigerijské policie ve věci žalobek je spíše dílem šťastné náhody než fungujícího systému potírajícího trestnou činnost. Pokud by některá ze žalobek podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a nesplnila, má nárok na doplňkovou ochranu podle § 14b za účelem sloučení rodiny.
16. Žalovaný řádně nezjistil skutkový stav a nepřihlédl ke všem rozhodným skutkovým okolnostem. V důsledku toho nesprávně aplikoval § 12 a § 14a zákona o azylu. Náležitě nezohlednil tvrzení o existenci odůvodněné obavy z pronásledování, čímž porušil povinnost přihlídnout pečlivě ke všemu, co v průběhu řízení vyšlo najevo (§ 50 odst. 4 správního řádu). Odůvodněný strach z pronásledování plyne z uvedených objektivních okolností v zemi původu a subjektivních obav, které se zakládají na objektivních okolnostech, které v řízení žalobek a) uvedla, ale žalovaný k nim nepřihlézel.

Obsah vyjádření žalovaného k žalobě a repliky žalobek

17. Žalovaný ve **vyjádření k žalobě** ji navrhl jako nedůvodnou zamítnout. Při rozhodování vzal v úvahu skutečnosti, které žalobkyně tvrdila, a shromáždil k nim relevantní a aktuální informace o situaci v zemi původu. Vycházel z dostatečně zjištěného stavu. Přijaté řešení odpovídá konkrétním okolnostem případu a je patřičně odůvodněno. Z výpovědi žalobek a) je zřejmé, že její dcery nikdy nebyly přímo ohroženy obřízkou. Šlo o vyhrožování a nepřípustný nátlak, který zpočátku odmítala. Útok příbuzných byl ojedinělý a potvrzuje, že žalobkyně b) a c) nebyly přímo ohroženy, ale šlo o nátlak na jejich rodiče. Policie následně žalobkyni poskytla adekvátní pomoc a ochranu, což svědčí o tom, že takové jednání není v zemi původu tolerováno. V zemi původu působí také mnoho nevládních organizací, na něž se lze obrátit. Dospělé ženy nelze k obřízce donutit. Ženskou obřízku zakazuje zákon. Stát se tuto praxi snaží vymýtit a její „popularita“ klesá. To potvrzuje i jednání policie ve věci žalobek. Nesouhlasí-li rodiče a nenutí-li je komunita, lze provedení obřízky pokládat za vyloučené. Nátlaku příbuzných se lze bránit za pomoci státních orgánů.
18. Žalobkyně v **replike** zdůraznily, že vyhrožování a vniknutí do bytu ze strany příbuzných je jasně motivováno provedením obřízky. Nejen samotná obřízka, ale i toto jednání je vůči žalobkyním nebezpečné a lze je považovat za pronásledování. Není jasné, jak žalovaný došel k tomu, že provedení obřízky je vyloučené, když žalobkyně čelily pronásledování a vyhrožování. Nestačí konstatovat, že nebezpečí neexistuje, protože k obřízce ještě nedošlo. Nelze přehlížet motivaci událostí, kterou bylo provedení obřízky, a svévolně ji vylučovat z posouzení věci. Žalobkyně a) útěk plánovala právě kvůli vyhrožování. Příbuzní chtěli dceru podrobit rituálu po ukončení školní docházky. Hrozba tohoto aktu, který často končí

smrtí, byl v životě rodiny stále přítomen, přestože k nátlaku nedocházelo nepřetržitě, ale ve vlnách. Při návratu žalobkyním hrozí nebezpečí, které je stupňováno i jejich pobytem zde. Žalobkyně a) nemůže dostat od nikoho v zemi původu dostatečnou podporu. Její manžel je ve složité pozici vůči příbuzným. Má obavu z návratu do země, kde jí i dětem může hrozit smrt. Žalovaný ve vyjádření jen zopakoval své nepodložené domněnky. Odkazuje na legislativu, ale nezkoumá realitu, která se od pravidel často liší. Zákony nic nemění na zkušenosti žalobkyň a dalších tisíců žen, které tento rituál stále musejí podstupovat. Přes děsivé události, které žalobkyně musely před útekem prožít, žalovaný nepovažoval za prokázané, že jim v zemi původu hrozí nebezpečí. K vyvrácení zcela jasné souvislosti mu stačil zákon, aniž by zkoumal, zda je dodržován. Podle žalovaného nebezpečí nehrozí vůbec, a i kdyby ano, tak rozhodně nesouvisí s provedením obřízky. Vyžadovaná úroveň dokazování je velmi nerovnoměrná a závislá na tom, zda jde o tvrzení ve prospěch, či neprospěch žalobkyň.

Skutková zjištění vycházející z obsahu správního spisu

19. Žalobkyně požádaly v ČR dne 25. 4. 2023 o mezinárodní ochranu. Dne 3. 5. 2023 poskytla žalobkyně a) údaje k žádosti o mezinárodní ochranu. Uvedla, že všechny jsou etnika Joruba a křesťanského vyznání. Nemají žádné politické přesvědčení. Manžel a syn žalobkyně a) žijí v zemi původu. Ze země původu letěly do Španělska, po několika dnech pokračovaly do Paříže a odtamtud autobusem do Brna. V EU dříve nebyly, belgická víza nevyužily kvůli covidu. Jsou zdravé. K důvodům žádosti uvedla, že v manželově rodině je zvykem, že dívky podstupují obřízku před 18. rokem. Odmítla to, ale manželova rodina jí vyhrožovala smrtí, když to neudělá. Šla si na policii stěžovat, že jí je vyhrožováno smrtí. Přišli jednou, podruhé. Pak zjistila, že musí utéct, protože neví, co všechno by se mohlo stát. Její život byl v nebezpečí. Viděla hodně dětí, které kvůli tomu zemřely. Svým dětem toto neudělá.
20. Téhož dne byl se žalobkyní a) proveden pohovor k žádosti. Uvedla, že španělská víza vyřizoval manžel s úmyslem oslavit 20. výročí svatby. Na dotaz, zda víza vyřizovali před problémy s manželovou rodinou, uvedla, že ne. Poprvé s obřízkou přišli už před třemi lety, ale odmítla. Poté co vyřídili tato víza, přišli znovu s mnohem větším křikem a násilím, velice vyhrožovali, že to musí udělat. Na dotaz, proč neodcestovala před třemi lety, odpověděla, že byla covidová pandemie a nedalo se toho moc dělat. Než se provdala, o obřízce nic nevěděla. Že rodina provádí obřízky a spousta dětí u toho zemřela, zjistila až poté, co se provdala. Odmítla to a oni odešli. Věřila, že to bude v pořádku. Před třemi lety chtěli, aby se účastnila rodinných setkání, což odmítla. Pak si říkala, že možná přišli proto, že na ta setkání nechodila. Každopádně nechce, aby její děti podstoupili takové utrpení. Kdyby mohly využít belgická víza, utekly by. Manžel nic nebral vážně do doby, než začala rodina vyhrožovat smrtí. Řekla jim, že, pokud na tom budou trvat, nebude se účastnit rodinných setkání. Když přišli letos v březnu, rozhodla se, že musí něco udělat, zavolala strýci, který žije v Brně a vysvětlila mu, že musí přijet, že potřebuje pomoci. Strýc pro ni přijel do Paříže a společně přijeli do ČR autobusem. Žalovaný žalobkyni sdělil, že bude v rámci dublinského řízení žádat o jejich převzetí Španělskem. Na to žalobkyně a) reagovala prosbou, aby je do Španělska neposílali, nikoho tam nezná a nechce, aby děti přestaly chodit do školy. Na dotaz, zda může žalovaný provést pohovor se žalobkyní b), uvedla, že neví, může.
21. Správní spis dále obsahuje kopie oddacího listu žalobkyně a), školních vysvědčení za roky 2021/2022 a 2022/2023 a rodného list žalobkyně b) a vysvědčení ze dne 3. 4. 2023 a rodného listu žalobkyně c).

22. Žalobkyně předložily také policejní zprávu ze dne 10. 3. 2023 ve věci „*Případ ohrožení na životě / zločinného vandalismu / úmyslného poškození*“. Ze zprávy plyne, že žalobkyně a) uvedená jednání oznámila dne 6. 3. 2023 na podatelně policie a její oznámení bylo předáno k vyšetřování. Skutkový stav popisuje zpráva takto: dne 6. 3. 2023 v 18:00 žalobkyně a) na policii oznámila, že dva mužští členové rodiny jejího manžela přišli do jejich domu a vyhrožovali, že ji a její děti zabijí, protože ona a manžel odmítli předat svou dceru k obřízce v souladu s rodinnou tradicí. Násilím vstoupili do jejich bytu, napadli a přemohli jejího manžela, rozházeli všechny jejich věci, poškodili křesla v obývacím pokoji, zničili televizi, větrák a další cennosti a pokusili se zapálit jejich dům. Poté, co lidé z bezprostředního okolí přispěchali k jejich záchraně, utekli. Vyhrožovali, že se vrátí a ještě více s nimi zatočí. V rámci vyšetřování policie vyslechla žalobkyni a) a její rodinu, navštívila místo činu a pořídila jeho fotografie a poškozené předměty zajistila jako důkazy. Z policejního vyšetřování vyplynuly zejména následující poznatky. Žalobkyně a) a její rodina jsou křesťané. Rodina jejího manžela nejsou křesťané a „*zastávají odlišné barbarské a primitivní názory*“, trvale pobývají ve svazovém státě Osun. Manželova rodina věří, že každá dívka v rodině se musí ve věku 17 let podrobit obřízce, přičemž rodina za tradiční obřad zaplatí. Dne 1. 12. 2022 hlava rodiny manžela zaslala žalobkyni a) dopis, v němž jí připomněla tradiční obřízku dcery. Zaslala i další dopis s připomínkou datovaný dne 12. 12. 2022. Žalobkyně a) a její manžel přání rodiny nevyhověli, neboť „*nevěří v takovýto barbarský a krutý úkon*“. To manželovu rodinu zjevně rozzlobilo a vedlo k napadení žalobkyně a) a jejich dětí. Dne 6. 3. 2023, když byla žalobkyně a) doma s dětmi, přišel do jejich domu muž, který je hlavou manželovy rodiny, a další člen rodiny, násilím vstoupili do bytu, přemohli žalobkyni a) a jejího manžela a zničili mnoho cenností. Nakonec utekli, když lidé z bezprostředního okolí přišli rodině na pomoc. Rodina manžela trvale nepobývá ve státě Lagos. Přicestovali až ze státu Osun. Život žalobkyně a) a její rodiny je vážně ohrožen. V části „*závěr/doporučení*“ zpráva uvádí, že vyšetřování stále probíhá s cílem zadržet podezřelé, kteří jsou na útěku, a postavit je před soud. Bude vynaložena snaha cestovat do svazového státu Osun, aby byli pachatelé zatčeni a potrestáni dle zákona. Mezitím by žalobkyně a) a její blízcí rodinní příslušníci měli být velmi opatrní a dávat si pozor. Pro případ jakékoliv nouze žalobkyni a) měla být poskytnuta telefonní čísla obvodního policejního důstojníka a další čísla tísňového volání.
23. Po vydání rozsudku č. j. 45 Az 5/2023-47 žalovaný pořídil překlad policejní zprávy a vyrozuměl žalobkyni a) o možnosti vyjádřit se k podkladům pro vydání rozhodnutí ve věci žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Do správního spisu založil tyto zprávy o zemi původu:
- Informace MZV ČR Nigérie: *Situace neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti, Návrat do vlasti po dlouhodobém pobytu v zahraničí* ze dne 26. 10. 2023;
 - Informace OAMP Nigérie: *Bezpečnostní a politická situace v zemi, vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv, stav: červenec 2023* ze dne 17. 7. 2023;
 - Informace OAMP Nigérie: *Boko Haram, Aktuální situace a pole působnosti, Nábor nových členů, Potlačování Boko Haram* ze dne 20. 10. 2023;
 - Informace Finské imigrační služby Nigérie: *Postavení žen, porušování jejich práv a jejich zákonná ochrana* (překlad vybraných částí) ze dne 10. 7. 2023 (dále jen „informace Finské imigrační služby“);

- Informace norského Centra informací o zemích původu (LANDINFO) *Nigérie: Mrzačení ženských pohlavních orgánů* (překlad vybraných částí) ze dne 2. 10. 2023 (dále jen „zpráva Landinfo“).

Posouzení žaloby soudem

24. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas (§ 32 odst. 1 zákona o azylu), osobami k tomu oprávněnými a že splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde tedy o žalobu věcně projednatelnou. Soud ve věci rozhodl v souladu s § 76 odst. 1 s. ř. s. bez jednání.
25. Podle § 75 odst. 1 s. ř. s. vychází soud při přezkoumání rozhodnutí správního orgánu ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.
26. Podle § 32 odst. 9 věty první zákona o azylu ve znění účinném od 1. 7. 2023 soud při posuzování žaloby ve věci mezinárodní ochrany zohlední i nové důležité skutečnosti, které nastaly po vydání rozhodnutí ministerstva, jedná-li se o takové skutečnosti, které se vztahují k možnému pronásledování nebo k hrozbě vážné újmy; v tomto rozsahu není soud vázán žalobními body.
27. Článek 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“) vyžaduje, aby soudy přezkoumávající rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany posuzovaly projednávaný případ podle právního a skutkového stavu ke dni rozhodnutí soudu.
28. Podle rozsudku Soudního dvora EU (dále jen „SDEU“) ze dne 4. 10. 2018, *Ahmedbekova*, C-652/16, z čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice vyplývá, že je soud rozhodující o opravném prostředku v zásadě povinen posoudit důvody poskytnutí mezinárodní ochrany nebo skutkové okolnosti, které se sice týkají událostí nebo hrozeb, jež údajně nastaly před přijetím uvedeného zamítavého rozhodnutí, ba dokonce před podáním žádosti o mezinárodní ochranu, avšak uplatněny byly poprvé v řízení o opravném prostředku. Musí ale dát možnost posoudit tyto nové důvody či skutečnosti i rozhodujícímu orgánu. Nové důvody nebo skutečnosti nemusí posoudit, pouze pokud byly uplatněny v pozdní fázi řízení, nebyly dostatečně konkrétní, nebo okolnosti nejsou významné nebo dostatečně odlišné od okolností, k nimž již rozhodující orgán mohl přihlédnout.
29. Žalobkyně rozporují závěry žalovaného týkající se neudělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu a doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Jsou toho názoru, že splňují podmínky pro udělení azylu z důvodu pronásledování na základě pohlaví i doplňkové ochrany, protože žalobkyně b) a c) mohou být vystaveny riziku vážné újmy ve formě mučení. V obou případech žalovaný rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany opírá o obdobné rozhodovací důvody.
30. Soud přezkoumal primárně závěry žalovaného týkající se neudělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Ten do českého právního řádu mimo jiné transponuje postavení uprchlíka upravené směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“).
31. Podle § 12 písm. b) zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

32. Podle § 2 odst. 4 zákona o azylu se pronásledováním rozumí závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání anebo jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování.
33. Podle čl. 2 písm. e) kvalifikační směrnice se uprchlíkem rozumí státní příslušník třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země, nebo osoba bez státní příslušnosti, která se ze stejných shora uvedených důvodů nachází mimo zemi svého dosavadního pobytu, která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit a na kterou se nevztahuje článek 12.
34. Podle čl. 9 odst. 1 kvalifikační směrnice, aby bylo jednání považováno za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy, musí být (a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 [Úmluvy] nelze odchýlit, nebo (b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).
35. Podle § 9 odst. 2 písm. f) kvalifikační směrnice mohou být za pronásledování ve smyslu odstavce 1 mimo jiné považována jednání namířená proti osobám určitého pohlaví nebo proti dětem.
36. Podle čl. 9 odst. 3 kvalifikační směrnice musí v souladu s čl. 2 písm. d) existovat souvislost mezi důvody uvedenými v článku 10 a pronásledováním ve smyslu odstavce 1 tohoto článku nebo neexistencí ochrany před takovým jednáním.
37. Podle čl. 10 odst. 1 písm. d) kvalifikační směrnice přihlíží členský stát při posuzování důvodů pronásledování k tomu, že skupina tvoří určitou společenskou vrstvu, zejména jestliže příslušníci této skupiny sdílejí vrozený charakteristický rys nebo společnou minulost, kterou nelze změnit, nebo sdílejí charakteristiku nebo přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro totožnost nebo svědomí, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla, a dále tato skupina má v dotyčné zemi odlišnou totožnost, protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou.
38. Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.
39. Podle § 14a odst. 2 písm. a) a b) zákona o azylu se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje uložení nebo vykonání trestu smrti a mučení nebo nelidské či ponižující zacházení

nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu [obdobně i podle čl. 15 písm. a) a b) kvalifikační směrnice].

40. Z rozsudku NSS ze dne 28. 5. 2009, č. j. 5 Azs 36/2008-119, vyplývá, že žadatel musí pro udělení azylu splnit kumulativně následující podmínky: (1) musí se nacházet mimo zemi svého původu; (2) musí mít odůvodněný strach; (3) jemu hrozící újma musí dosahovat intenzity pronásledování; (4) ochrana v zemi původu selhala; (5) musí být pronásledován z azylově relevantních důvodů; a (6) nesmí se na něj vztahovat vylučující klauzule.
41. Žalobkyně jako původce pronásledování označily příbuzné manžela žalobkyně a), tedy soukromé osoby.
42. Podle § 2 odst. 6 zákona o azylu se původcem pronásledování nebo vážné újmy rozumí státní orgán, strana nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu, jehož je cizinec státním občanem nebo v němž měla osoba bez státního občanství poslední trvalé bydliště. Původcem pronásledování nebo vážné újmy se rozumí i soukromá osoba, pokud lze prokázat, že stát, strana nebo organizace, včetně mezinárodní organizace, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území nejsou schopny nebo ochotny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu.
43. Podle § 2 odst. 5 zákona o azylu se ochranou před pronásledováním nebo vážnou újmu rozumí zejména přiměřené kroky příslušných státních orgánů, strany nebo organizace, včetně mezinárodní organizace, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území, směřující k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy zejména zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo vážnou újmu, za předpokladu, že je taková ochrana účinná, není pouze přechodná a cizinec k ní má přístup.
44. V případě pronásledování nestátním původcem je podmínka souvislosti mezi důvody pronásledování a pronásledováním stanovená čl. 9 odst. 3 kvalifikační směrnice splněna tehdy, je-li prokázána souvislost buď mezi důvody pronásledování a pronásledováním, nebo mezi důvody pronásledování a neexistencí ochrany ze strany poskytovatelů ochrany před tímto pronásledováním páchaným nestátními původci. V případě pronásledování nestátním původcem je tedy podmínka souvislosti stanovená čl. 9 odst. 3 kvalifikační směrnice splněna, je-li pronásledování založeno na některém z důvodů pronásledování, i když se neexistence ochrany na těchto důvodech nezakládá (srov. rozsudek Soudního dvora EU ze dne 16. 1. 2024, *Intervyuirasht organ na DAB pri MS*, C-621/21, body 66 a 67).
45. Na tomto místě je třeba též připomenout rozdělení břemena tvrzení a břemena důkazního mezi žadatele a žalovaného v řízení o udělení mezinárodní ochrany. Břemeno tvrzení tíží žadatele, který má uvést důvody pro přiznání mezinárodní ochrany (srov. rozsudek NSS ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007-63). Břemeno důkazní je pak rozloženo mezi žadatele a žalovaného. Není povinností žadatele o udělení mezinárodní ochrany, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele vyvracejí či zpochybňují (srov. rozsudky NSS ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003-89, či ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004-57). V rozsudku ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007-63, NSS uvedl: „Zásada tzv. *materiální pravdy* má v řízení o udělení azylu svá specifika spočívající v pravidelné nedostatečnosti důkazů prokazujících věrohodnost žadatelových tvrzení. Je však na správním orgánu, aby prokázal Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

či vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení, a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností vážících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou mírou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu.“ Je to tedy žalovaný, kdo nese odpovědnost za náležité zjištění reálií o zemi původu (srov. rozsudek NSS ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005-58). Za tímto účelem je žalovaný povinen si zajistit zprávy o zemi původu, které musí být důvěryhodné, vyvážené, ověřené z různých zdrojů, transparentní a aktuální. Zároveň se musí týkat otázek, které jsou v té které věci důležité pro posouzení případu (srov. rozsudek NSS ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008-81, č. 1825/2009 Sb. NSS).

46. Podle § 23 odst. 1 vět první a druhé zákona o azylu provede ministerstvo za účelem zjištění stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, pohovor se žadatelem o udělení mezinárodní ochrany. O provedeném pohovoru se sepisuje protokol. Podle § 23 odst. 2 písm. c) zákona o azylu se pohovor neprovádí, jde-li o nezletilého žadatele o udělení mezinárodní ochrany s výjimkou nezletilé osoby bez doprovodu, není-li pohovor nezbytný ke zjištění stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti.
47. Podle § 23c písm. c) zákona o azylu mohou být podkladem pro vydání rozhodnutí zejména přesné a aktuální informace z různých zdrojů o státu, jehož je žadatel o udělení mezinárodní ochrany státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství o státu jejího posledního trvalého bydliště.
48. Žalovaný žalobkyním azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu neudělil ze dvou důvodů. Zaprvé shledal, že jejich obavy z pronásledování nejsou odůvodněné. Zadruhé se podle žalovaného žalobkyně případně mohly domoci ochrany u státních orgánů země původu.
49. Soud předně se žalobkyněmi souhlasí, že ženská obřízka představuje pronásledování z důvodu pohlaví ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, respektive čl. 9 odst. 1 kvalifikační směrnice, protože odporuje čl. 3 Úmluvy (srov. např. rozhodnutí ESLP ze dne 7. 4. 2015, stížnost č. 59345/11, *E. S. proti Francii*, nebo ze dne 17. 5. 2011, stížnost č. 43408/08, *Izevbekhai a ostatní proti Irsku*). To ostatně nepopírá ani žalovaný. Napadené rozhodnutí nicméně spočívá na závěru, že žalobkyním takové jednání nehrozí a že jejich obavy z provedení obřízky nejsou odůvodněné.
50. Tento závěr žalovaný opírá o to, že žalobkyně b) a c) nikdy nebyly přímo ohroženy provedením obřízky, že žalobkyně a) dosud nátlak ze strany příbuzných manžela „bez následku“ odmítala, že provedení obřízky nepožadují rodiče ani komunita, že příbuzní manžela žijí v jiném svazovém státě a že žalobkyně po napadení příbuznými ještě měsíc pobývaly v místě svého bydliště a neměly další potíže. Žalobkyně podle žalovaného nečelily provedení obřízky, ale nepřípustnému nátlaku ze strany příbuzných. Napadení z března 2023 označil za ojedinělé. Upozornil, že manžel a syn žalobkyně a) nadále pobývají v zemi původu, aniž by měli další problémy.
51. Soud dává žalobkyním za pravdu, že žalovaný zcela nelogicky odděluje hrozbu provedení obřízky od nátlaku příbuzných na její provedení. Ten se navíc vystupňoval natolik, že příbuzní rodinu fyzicky napadli v místě bydliště. Odůvodněnost obav žalobkyň z pronásledování je třeba posuzovat právě ve světle jednání příbuzných, které žalobkyně označují za původce pronásledování. Bylo-li v předcházejícím řízení zjištěno, že nátlak ze strany příbuzných na provedení obřízky se v čase stupňuje a došlo k fyzickému napadení rodiny, nelze žalovanému přisvědčit, že obavy žalobkyň jsou zcela neodůvodněné. Vzhledem k tomu, že předložená policejní zpráva výslovně uvádí, že manželovi příbuzní Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

přijeli ze státu Osun, aby rodinu napadli, nelze se žalovaným souhlasit, že skutečnost, že příbuzní se žalobkyněmi nežijí ve stejném státě, snižuje odůvodněnost jejich obav. Tato část odůvodnění tedy neobstojí.

52. Soudu dále není jasné, na základě čeho žalovaný usuzuje, že odůvodněnost obav z provedení obřízky u žalobkyň b) a c) snižuje to, že s jejím provedením nesouhlasí rodiče. Vlivem rodičů se sice zabývá kapitola 4 zprávy Landinfo (*Prostředky, které mají k dispozici rodiče, a reakce, jimž jsou vystaveni ti, kteří mrzačení pohlavních orgánů svých dcer nepřipustí*), která ale (s výjimkou části 4.2.2 *Donucování není rozšířené, ale dochází k němu*) není součástí překladu, který má žalovaný k dispozici. V tomto bodě tedy žalovaný náležitě nezjistil skutkový stav a jeho závěry nemají podklad ve správním spise.
53. Část 4.2.2 *Donucování není rozšířené, ale dochází k němu* sice uvádí, že dospělé ženy nelze k provedení obřízky donutit, to ale není případ nezletilých žalobkyň b) a c). Zpráva navíc připouští, že k donucování stále dochází a že velké rozdíly mohou být mezi jednotlivými etnickými skupinami. S ohledem na to je třeba při hodnocení odůvodněnosti obav žalobkyň přihlídnout k jejich etnické příslušnosti. To však žalovaný neučinil. Etnickou příslušností žalobkyň se totiž ve vztahu k odůvodněnosti jejich obav vůbec nezabýval. V odůvodnění napadeného rozhodnutí sice reprodukuje data ze zpráv o zemi původu týkající se rozšířnosti ženské obřízky podle jednotlivých etnik, ale při hodnocení odůvodněnosti obav žalobkyň s nimi nepracoval. Žalobkyně přitom v žalobě správně poukazují na to, že pocházejí ze státu Lagos a hlásí se k etniku Joruba. Ze zpráv o zemi původu, které jsou součástí správního spisu, přitom jednoznačně plyne, že právě Jorubové patří k etnikům, která ženskou obřízku provádějí nejčastěji (str. 6 a 8 zprávy Landinfo), že geograficky je ženská obřízka nejvíce rozšířena v zóně Jihozápad, kam spadá jak stát Lagos, kde žalobkyně žijí, tak stát Osun, kde žijí příbuzní manžela žalobkyně a), a že ve státě Osun je obřezáno 44,7 % žen (str. 7 zprávy Landinfo). Zpráva Landinfo sice pojednává specificky o míře rozšíření ženské obřízky mezi Joruby, ale ani tuto část nemá žalovaný k dispozici v rámci obstaraného překladu. V tomto bodě je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.
54. Přesvědčivé není dále ani tvrzení žalovaného, že komunita, v níž žalobkyně žijí, provedení obřízky nepožaduje. Kromě toho, že podle předložené policejní zprávy „*lidé z bezprostředního okolí*“ pomohli rodině při napadení příbuznými, neobsahuje správní spis žádný podklad pro toto tvrzení. Žalovaný postoj komunita, v níž žalobkyně žijí, vůbec nezjišťoval. Z toho, že lidé z okolí rodině pomohli při napadení příbuznými, nelze automaticky dovozovat, jak se tato komunita staví k ženské obřízce. Neodůvodněnost obav žalobkyň nelze bez dalšího dovozovat ani z toho, že v místě svého bydliště pobývaly ještě měsíc po napadení příbuznými. Jinak by bylo jisté možné hodnotit situaci, pokud by žalobkyně zůstaly ve svém domově ještě několik měsíců či let bez dalších problémů. Žalovaný nadto při pohovoru vůbec nezjišťoval, zda měly žalobkyně v době od napadení příbuznými do svého odjezdu nějaké další potíže, zda je příbuzní znovu kontaktovali apod. Jeho závěr tak nemá podklad ve správním spise. Není dále srozumitelné, co žalovaný míní tím, že žalobkyně nebyly nikdy *přímo* ohroženy provedením obřízky. Policejní zpráva naopak uvádí, že došlo i k napadení dětí a že život celé rodiny je ohrožen. Toto tvrzení se tedy jeví jako rozporné s obsahem správního spisu. O odůvodněnosti obav žalobkyň nic nevypovídá ani to, že v zemi původu zůstali manžel a syn žalobkyně a). Žalobkyně v žalobě správně poukázaly na to, že coby mužům jim pronásledování ve formě provedení ženské obřízky nehrozí. Žalovaný navíc ani v tomto případě nezjišťoval, zda manžel a syn

žalobkyně a) skutečně měli, nebo neměli nějaké další potíže s příbuznými. Toto tvrzení žalovaného postrádá podklad ve zjištěném skutkovém stavu.

55. Důvody, o které žalovaný opírá závěr, že obava žalobkyň z pronásledování v zemi původu není odůvodněná, proto neobstojí. Zčásti jsou totiž nepřekoumatelné a zčásti nemají oporu ve správním spise.
56. Již z výše uvedeného vyplývá, že jednání, jehož původcem jsou soukromé osoby, je pronásledováním pouze tehdy, není-li stát schopen nebo ochoten zajistit účinnou a dostupnou ochranu před pronásledováním, zejména zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání takového jednání. Napadené rozhodnutí by tedy obstálo, pokud by obstál druhý rozhodovací důvod napadeného rozhodnutí, tj. že proti případné hrozbě pronásledování se žalobkyně mohou účinně bránit za pomoci orgánů země původu. Žalovaný konstatoval, že provádění obřízky je v zemi původu zákonem zakázáno, a tak měl za prokázané, že není tolerováno. Žalobkyně a) napadení oznámila na policii, která ho na poměry země původu nadstandardně vyšetřuje. Soud se proto dále zabýval žalobními námitkami směřujícími proti těmto závěrům. Shledal přitom, že napadené rozhodnutí ani v tomto bodě neobstojí.
57. Žalovaný se odvolává zejména na federální zákon VAPP, který ženskou obřízku zakazuje a trestá. V napadeném rozhodnutí reprodukuje zjištění ze zpráv o zemi původu týkající se tohoto zákona, včetně informace, že nebyl implementován ve státě Lagos, z něhož žalobkyně pocházejí. Stát Lagos má sice podle zpráv vlastní zákon z roku 2007, který má obsahovat obdobná ustanovení, ale nic bližšího se zde k právnímu řádu státu Lagos nedočteme. Napadené rozhodnutí je tedy nepřekoumatelné, pokud jde o právní úpravu státu Lagos. Ve zjevném rozporu se správním spisem pak je závěr žalovaného, že je-li provedení obřízky zakázáno zákonem a trestáno, „lze mít za prokázané“, že orgány země původu takové jednání netolerují, nepřehlíží, ale naopak se jej snaží dlouhodobě vymýtit. Zpráva Landinfo i Informace Finské imigrační služby totiž shodně uvádějí, že implementace zákona VAPP je nedostatečná a k právnímu postihu dochází zřídka. Obě zprávy se zabývají také funkcí policejních orgánů země původu. Žalovaný s nimi ale v této otázce nepracuje. Zpráva Landinfo přitom dává zapravdu žalobkyním, že důvěra v policii v zemi původu je nízká a lidé se na ní v případě sporů uvnitř rodiny neobrací. Policie podle této zprávy nebere vážně žádosti o pomoc související s mrzačením pohlavních orgánů a věcí se dále nezabývá. Také Informace Finské imigrační služby uvádí, že právní rámec pro zamezení násilí na ženách a dívkách a poskytování služeb obětem není využíván a že řádné vyšetření trestného činu závisí na majetku poškozených, jejich známostech a publicitě případu. Policie od poškozených také údajně žádá peníze na nákup pohonných hmot, aby mohla případ vyšetřit.
58. Podle žalovaného účinnost zákona VAPP dokládá způsob, jakým policejní orgány země původu přistoupily k napadení příbuznými, které ohlásila žalobkyně a). Žalovaný na základě policejní zprávy uvádí, že policie případ vyšetřuje, po pachatelích pátrá a žalobkyni poučila pro případ opakování incidentu a poskytla jí „speciální telefonní číslo“, na které se může obrátit, což žalovaný hodnotí jako nadstandardní.
59. Vzhledem k výše shrnutým informacím o fungování policie v zemi původu se však jeví jako zkratkovitý závěr žalovaného o účinnosti policejního vyšetřování učiněný výhradně na základě vlastního tvrzení policie v závěru policejní zprávy, že „bude vynaložena snaha“ dopadnout pachatele. Soud nepopírá, že policejní zpráva potvrzuje, že žalobkyně a) se na

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

policii obrátila a ta učinila vyšetřovací úkony. Již z právní kvalifikace v nadpisu zprávy je však zřejmé, že policie se zabývala spíše majetkovými škodami způsobenými při útoku. Její postup proto automaticky nevypovídá o účinnosti právního rámce na ochranu proti ženské obřízce. Žalovanému je nadto třeba vytknout, že při pohovoru se žalobkyní a) vůbec nezjišťoval, jak se policejní vyšetřování dále vyvíjelo a zda policie nějaké kroky k dopadení a potrestání útočníků skutečně podnikla. Jakkoliv mohl být postup policie „na poměry země původu“ nadstandardní, neznamená to ještě, že policie žalobkyním poskytla účinnou ochranu před pronásledováním. Také v tomto bodě je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné, protože žalovaný se nevypořádal s informacemi o zemi původu, a neopírá se o náležitě zjištěný skutkový stav.

60. V této souvislosti soud připomíná rozsudek ESLP ze dne 23. 5. 2023, stížnost č. 53891/20, *A. E. proti Bulharsku*, z něhož plyne, že prokáže-li se dlouhodobá obecná pasivita státních orgánů při poskytování ochrany základním právům, není třeba individuálně prokazovat, že k takovému jednání došlo i v konkrétním případě stěžovatele (srov. bod 122 citovaného rozsudku). Tyto závěry lze přitom obdobně vztáhnout i na případy mezinárodní ochrany, pokud jde o posouzení otázky, zda jsou státní orgány žadatelovy země původu schopny nebo ochotny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu. Pokud by se tedy v řízení o udělení mezinárodní ochrany prokázalo, že právní systém země původu obecně nezajišťuje účinnou a dostupnou ochranu před prováděním ženské obřízky, je podmínka podle věty § 2 odst. 6 zákona o azylu splněna a není již třeba zkoumat, zda byla ochrana neúčinná též v individuálním případě žalobkyně.
61. Z uvedeného plyne, že také závěr žalovaného, že žalobkyní byla v zemi původu dostupná účinná vnitrostátní ochrana, kterou také využily, je zčásti v rozporu se správním spisem a zakládá se na nedostatečně zjištěném skutkovém stavu a zčásti je nepřezkoumatelný.
62. Nemalá část nedostatků ve skutkových zjištěních je přitom dána tím, že žalovaný rezignoval na provedení řádného pohovoru se žalobkyněmi poté, co ČR převzala odpovědnost za posouzení jejich žádostí. Žalovaný v projednávané věci provedl pohovor k žádosti pouze se žalobkyní a), a to pouze před tím, než vydal rozhodnutí o předání žalobkyň do Španělska, které bylo zrušeno rozsudkem č. j. 45 Az 5/2023-47. Tento pohovor se zabýval jen povrchně azylovým příběhem žalobkyň a skutečnostmi podstatnými pro věcné posouzení jejich žádosti, protože žalovaný tehdy předpokládal, že žalobkyně budou předány do Španělska a jejich žádosti věcně posoudí tamní orgány. Pro účely věcného posouzení žádostí však tento pohovor samozřejmě nemohl stačit, protože žalovaný se na mnoho podstatných skutečností žalobkyň nikdy nedotázal. Přesto na základě těchto mezer v dokazování činí v napadeném rozhodnutí (zákonitě nepodložené) skutkové závěry.
63. Vzhledem k výše uvedeným úvahám soudu žalovaný bez doplňujícího pohovoru nemohl žádost žalobkyň řádně posoudit, a tedy ani o ní řádně rozhodnout.
64. S ohledem na uvedené neobstojí rozhodnutí žalovaného o neudělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu žalobkyním. Jelikož se o obdobné důvody opírá i rozhodnutí o neudělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, platí výše uvedené závěry stejnou měrou i ve vztahu k ní. Žaloba je tedy důvodná.
65. Soud se nakonec zabýval žalobní námitkou směřující proti nesprávnému posouzení statusu žalobkyň coby zranitelných osob. Podle § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu je zranitelnou osobou mimo jiné rodič nebo rodina s nezletilým dítětem.

66. Označení žadatele jako zranitelné osoby má sice určité důsledky (srov. např. § 10 odst. 4 zákona o azylu), žalobkyně však neuvádí, jakého konkrétního pochybení se vůči nim žalovaný dopustil. Pouhá okolnost, že žadatel o udělení mezinárodní ochrany je zranitelnou osobou, sama o sobě nepředstavuje relevantní důvod pro udělení mezinárodní ochrany. K této skutečnosti musí přistoupit okolnost další, z hlediska udělení mezinárodní ochrany relevantní. Nesplnění povinnosti žalovaného podle § 10 odst. 4 zákona o azylu určit, zda žalobkyně jsou zranitelnými osobami, by mohlo teoretický vést k porušení některých jejich procesních práv, což by mohlo představovat vadu řízení, která by mohla mít vliv na zákonnost. Zranitelné osoby totiž mohou vyžadovat v souvislosti s řízením o udělení mezinárodní ochrany podporu k uplatňování práv a plnění povinností. Žalobkyně nicméně takové porušení ustanovení o řízení před správním orgánem nenamítají. Pro úplnost soud nicméně uvádí, že žalobkyně zjevně byly v době rozhodování žalovaného zranitelnými osobami coby rodič s nezletilými dětmi. V tomto ohledu je pak zcela irelevantní, zda se samy za zranitelné osoby označily, že je žalobkyně a) vdaná i že jim v ČR pomáhá její strýc. Žádná z těchto skutečností nemá vliv na to, že žalobkyně a) byla v době rozhodování žalovaného rodičem dvou nezletilých dětí. S ohledem na formulaci tohoto žalobního bodu však soud dospěl k závěru, že toto pochybení žalovaného nemělo vliv na hmotněprávní posouzení žádosti ani na výkon jejich procesních práv v předcházejícím řízení, a proto je tato námitka nedůvodná.
67. Soud nepřehlédl, že žalobkyně v replice namítaly, že vyhrožování smrtí ze strany příbuzných a vniknutí do bytu motivované provedením obřízky představují jednání, které je vůči nim samo o sobě nebezpečné a lze jej považovat za pronásledování. Jelikož se však nejedná o novou skutečnost ve smyslu § 32 odst. 9 zákona o azylu ve znění účinném od 1. 7. 2023 a žalobkyně tuto námitku uplatnily až v replice, tj. v pozdní fázi řízení (srov. výše citovaný rozsudek Soudního dvora EU ve věci *Ahmedbekova*), soud se touto námitkou již nezabýval.
68. V této souvislosti nicméně soud nad rámec nezbytného odůvodnění dodává, že žalovaný v napadeném rozhodnutí posuzoval žádosti všech tří žalobkyň o mezinárodní ochranu souhrnně, aniž by mezi nimi nějak rozlišoval. Situace jednotlivých žalobkyň přitom není zcela stejná a jejich žádosti nelze plnohodnotně posoudit, aniž by žalovaný tyto odlišnosti zohlednil: žalobkyně b) je ve věku, kdy podle tvrzení žalobkyně a) v rodině jejího manžela dívky tradičně podstupují obřízku; žalobkyně c) je o devět let mladší; žalobkyni a) manželova rodina nenutila k podstoupení obřízky, ale byla terčem násilí a výhružek smrti ze strany členů manželovy rodiny. Na základě dosud zjištěného skutkového stavu přitom nelze posoudit, zda a jak vážné je nebezpečí provedení obřízky v případně žalobkyně b), mladší žalobkyně c), ani zda je případně odůvodněná obava žalobkyně a) z pronásledování ze strany příbuzných manžela z důvodu nevydání dcer k obřízce.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

69. S ohledem na uvedené soud žalobou napadené rozhodnutí zrušil dílem pro nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů [§ 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] a dílem proto, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ svého rozhodování, zčásti odporuje správnímu spisu a zčásti vyžaduje podstatné doplnění, a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

70. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný nebyl v řízení úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobkyně byly v řízení procesně úspěšné a podle § 60 odst. 1 s. ř. s. by měly právo na náhradu nákladů řízení, podle obsahu spisu jim však žádné náklady v souvislosti s uplatňováním jejich práv v tomto soudním řízení nevznikly. Za žalobkyně činila procesní úkony v řízení jejich zástupkyně, jejíž odměnu za zastupování žalobkyně však nelze uložit k náhradě procesně neúspěšnému žalovanému, protože se nejedná o subjekt vykonávající specializované právní poradenství podle zvláštních zákonů ve smyslu § 35 odst. 2 s. ř. s. (srov. např. rozsudek NSS ze dne 15. 9. 2008, č. j. 4 Azs 51/2008-79).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 10. července 2025

JUDr. David Kryška v. r.
samosoudce